

ויש דרך אחרת (אלא שהוא דחוק) בזה, דבאמת נראה דשיעור סעודת שבת הוא בכזית, וכפשטות הג' (שבת קי"ט ע"ב) "אר"א לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש, אע"פ שאינו צריך אלא לכזית". אלא שיש לנגדינו דברי הבה"ג דס"ל דצריך כביצה (מאיזה טעם שיהי', דלא ביאר טעמו), א"כ הבו דלא להוסיף עליו. (ועפ"ז יתורץ שיטת הר"ן, וגם הטוש"ע דלא כתבו אלא דצריכים כביצה ולא ביארו שהוא לאו דוקא).

ומ"מ, אנו אין לנו אלא דברי כ"ק אדה"ז, דס"ל דלכתחילה צריך לאכול יותר מכביצה (כהמג"א). (ואע"פ שהוא קצת משובש בסי' רצ"א ס"א, מ"מ, בסי' תרל"ט סי"ז כתבו להדיא).

חילוק בל' ובסדר מוכר כסותו (גליון)

הנ"ל

בגליון י"ט הקשה הר' ש.ז. שיחי' למה שינה כ"ק אדה"ז בסי' תע"ב ס"ל, מדברי הרשב"ם שכתב (במשנה ריש ע"פ) "אם לא נתנו לו גבאי צדקה ימכור את מלבושו או ילוה או ישכיר עצמו בשביל יין לד' כוסות" ואדה"ז כתב "חייב ללות או למכור כסותו, או להשכיר עצמו".

ויש לתרץ (בד"א) דכ"ק כותב כסדר, לראשונה כתב בכלל דצריך כאו"א לעשות סדר שיש בו מצה יין וכו', ואח"כ כותב מי שאין ידו משגת מדרגה לדרגה, דרגה הא' הוא מי שאין לו עכשיו אבל יודע שיהי' לו לאחר זמן. (על דרך מש"כ כ"ק בסי' רמ"ב ס"ג לענין שבת. ולהעיר שלכבוד שבת אינו חייב יותר מלהלוות). דרגה הב' הוא מי שאינו יודע שיהי' לו לאחר זמן אבל יש לו כסות. ודרגה הג' הוא מי שאפי' כסות אין לו (כהסדר בהרמב"ם הלכות עבדים (פ"א ה"א)).

ויש להקשות על עיקר הדברים, והוא דלנר חנוכה, ולד' כוסות, ולהדלקת נש"ק (רמב"ם ה' שבת פ"ה ה"א, ושו"ע כ"ק אדה"ז סי' רס"ג ס"ב) חייב לחזור אחריהם אפי' מי שאין ידו משגת. (ולעיר דצ"ע על היש"ש המובא בסי' תרנ"ו באה"ט סק"ה דלא כתב נש"ק). ממה דאיתא בירושלמי דפאה (פ"א

ש"פ מטות-מסעי ה'תשנ"ח

ה"א) (הובאה בבאה"ט בקיצור, בריש סי' כ"ה), "כבד את ה' מהונך, ממה את מכבדו ממה שיחונך, מפריש לקט שכחה וכו' ועושה סוכה ולולב וכו' אם יש לך אתה מחייב בכולן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן", (ראה תוס' קידושין ל"א ע"א ד"ה כבד).

ואפי' להנמ"י (ב"ק ד' ע"א בד"ה גרסי') ש"צריך להוסיף שלישי מיגיעו ודוח את חייו כדי להדר את המצוה", זהו דוקא מי שיש לו אלא שאין לו בריוח, אבל מי שאין לו כלום אין לו שלישי! (היש"ש חולק עליו, וס"ל ד"מי שחייו נדחקים (להדגיש "נדחקים" ולא "מי שאין לו") א"צ להוסיף שלישי ואפשר דאפי' המצוה עצמה א"צ לקנות דה"ל לדידי' כהון רב". (היינו כפי' התוס' דקידושין הנ"ל בהירושלמי - "אם יש לך" היינו שיש לך "הון").

וא"כ, למה בנר חנוכה וד' כוסות ולנש"ק, אפי' מי שאין לו, צריך לחזור על הפתחים וכדומה?

וי"ל דהוא נלמד מהמשנה בריש ע"פ "ולא יפחתו לו מד' כוסות, ואפי' מן התמחוי". והלא דברים קל וחומר, ומה הציבור צריכים לקנות לו ד' כוסות, עאכו"כ דהוא עצמו צריך לזרז את עצמו (כשלא יתנו לו) לקנות לעצמו ד' כוסות באיזה אופן שיהי' (משא"כ בשאר המצות, הצבואר אינם מחויבים לקנות לו). ונרות חנוכה נלמד מד' כוסות כדאיתא בג' (קי,ב ע"א) דחיוב הגדול שיש בד' כוסות, הוא משום פרסומי ניסא, א"כ הוא הדין לנרות חנוכה (דהם לפרסומי ניסא). ונש"ק נלמ מהא דשלום בית (נר שבת) עדיף מפרסומי ניסא (רמב"ם סוף ה' חנוכה). וכדאיתא בשו"ע כ"ק (תע"ב ס"ל), ד"נר ביתו קודם לד' כוסות".

ומה שכתב הנ"ל להשוות חיוב להשכיר את עצמו בשביל מצוה, לחיוב להשכיר א"ע בשביל ממונות. ולפיכך כשם שאינו חייב לממונות כן הוא למצוה, מנ"ל הא? ובפרט שכל הפוסקים ס"ל כהרשב"ם דצריך להשכיר עצמו בשביל ד' כוסות, ולא העירו כלום בזה. (ומש"כ לתרץ, הוא דוחק אחר דוחק. דלשיטתו אומרים לאדם עשה חטא "דעבדים לעבדים" כדי שתזכה לפרסומי ניסא! מצוה הבאה בעבירה! והדוחק הב' הוא, דאחר שהאדם דח את עצמו ונעשה עבד לעבדים, יכול "לקיים

דרך חירות", כפשוטו וכמשמעו! ועוד שאר דחוקים). [ולראיה דאינם שוים הוא, דבהלוואה כתב כ"ק בה' הלואה ס"ה דאע"פ שאינו צריך להשכיר עצמו, צריך ליתן כסותו, רק שישאיר כסות י"ב חדש. ואילו בד' כוסות כשכתב "למכור כסותו" לא חילק בכסות של י"ב חדש].

ודחק לכל זה, להחזיק שיטה של הבאה"ט בשם העו"ש, כשכל האחרונים חלקו עליו בזה, וס"ל דגם בנרות חנוכה יש חיוב להשכיר את עצמו. (שו"ת כנף רננה, מאמר מרדכי, ערוך השלחן א"ר, משנ"ב, שד"ח).

עוד כתב שם דברי הסמ"ע בחו"מ סי' צ"ז סקכ"ט דכתב עמ"ש המחבר "אבל אין כופין אותו להשכיר עצמו", "נראה שהוא מטעם דכתי' כי לי בני"י עבדים וכו'" ולכאורה צ"ע דכתב פסוק זה, ממ"ש הרמ"א בסי' של"ג ס"ג (והש"ך שם בס"ק יז, והט"ז) והסמ"ע בס"ק ט"ו.

שונות

"חדשים מקרוב באו": למי התכוון אדמוה"ז? [גליון]

יהושע מונדשיין
ירושלים עיה"ק

בקונטרס "סדר מכירת חמץ לפי תקנת רבותינו" (בעריכת הרב רש"ב לוין שי') כותב העורך (בעמ' ה הע' ב), כי בדבריו אודות "חדשים מקרוב באו לתקן ולכתוב והמותר זקפתי עליו במלוה" מתכוון אדמו"ר הזקן לבעל הנודע-ביהודה, כמובאת הנהגה זו בדברי בנו הג"ר שמואל בס' שיבת-ציון (פראג תקפ"ז, סי' י) שהם "העתק מכתיבת יד אאמ"ו הגאון זצ"ל אות באות סדר מכירת חמץ,